

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

STUDY

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM
PAPERS

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

2019

MEPUTSO: 100

NAKO: Diiri tše 2½

Palomoka ya matlakala a dipotšišo ke 5.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Lephephepotšišo le, le arotšwe ka DIKAROLO TŠE PEDI:
KAROLO YA A: Taodišo (50)
KAROLO YA B: Ditšweletšwa tša tirišano (2 x 25) (50)
2. Araba potšišo E TEE KAROLONG YA A le dipotšišo TŠE PEDI KAROLONG YA B.
3. Šomiša polelo yeo o lekwago ka yona.
4. Thoma KAROLO YE NNGWE le YE NNGWE letlakaleng LE LEFSA.
5. Beakanya taodišo le mehuta ye mengwe ya ditšweletšwa (ka tsela ya mmepe wa monagano, seswantšho, mantšu a bohlokwa le tše dingwe) o be o fe padišišo/palobohlatse. Peakanyo e tšwelele PELE ga taodišo le ditšweletšwa tšeo.
6. Peakanyo e swanetše go bonagala gabotsebotse gore ke peakanyo. Ka gona o eletšwa go thala mothalo go putlaganya peakanyo.
7. O eletšwa kudukudu go diriša nako yeo o e filwego ka tsela ye:
KAROLO YA A: Metsotso ye e ka bago ye 80
KAROLO YA B: Metsotso ye e ka bago ye 70 (2 x 35)
8. Nomora dikarabo go ya le ka fao dipotšišo di nomorilwego ka gona.
9. Hlogo ga se ya swanela go balwa ge go dirwa palo ya mantšu.
10. Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO YA 1**

Kgetha E TEE ya dihlogo tše di latelago gomme o ngwale taodišo ya botelele bja mantšu a 400–450 (diteng fela).

- 1.1 Letšhogo ke lona le nkgapeleditšego go dira dilo tše ka moka. [50]
- 1.2 Mošomo wo ke o ratago. [50]
- 1.3 Ke tšona tše di dirilego gore mekgatlo ya dipolitiki e kwane. [50]
- 1.4 HIV/Aids maphelong a rena. [50]
- 1.5 Mararankodi a theknolotši ke sentšwelakae. [50]
- 1.6 Palo ya batho bao ba rutegilego e ka ya godimo ge ditefelo tša thuto di ka fedišwa. Dumela goba o ganetše. [50]
- 1.7 Lekodišiša diswantšho tše tša ka tlase ka tsenelelo le tsinkelo gomme o kgethe se SE TEE sa tšona o ngwale taodišo ka sona. Dikgopolo tša gago di nyalelane le tše di tšwelelago seswantšhong.

1.7.1

[Mothopo: www.google.com]

[50]

1.7.2

[Mothopo: www.google.com]

[50]

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO**POTŠIŠO YA 2**

Araba dipotšišo TŠE PEDI go tše tshela tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a 180–200 (diteng fela).

2.1 LENGWALO LA SEGWERA

Ngwalela batswadi ba gago lengwalo o ba leboge ka mokgwa wo ba go filego thekgo go fihla o fetša dithuto tša gago.

[25]**2.2 LENGWALO LA SEMMUŠO**

Sekolong sa geno go na le barutwana bao ba tlaišago ba bangwe. Ngwalela hlogo ya sekolo lengwalo o mo lemoše ka ditiro tša bomphenyašilo ba.

[25]**2.3 TŠA BOPHELO BJA MOHU**

Mosadi wa motsebalegi motseng wa geno o hlokofetše. Thuša ba bomohu ka go ba ngwalela tša bophelo bja gagwe ka ge ba go kgopetše.

[25]**2.4 POLEDIŠANO**

Moloko le Mosima ba boledišana mabapi le maitshwaro a diphiri dipolokong. Re alele poledišano ya bona.

[25]**2.5 POLELO**

Yo mongwe wa sehlopha sa lena sa kgwele ya maoto o direlwa moletlo wa taelano ka ge a yo thoma go bapalela sehlopha sa Australia. Ngwala polelo yeo o yago go efa moletlong woo.

[25]**2.6 TAODIŠWANA/ATHIKELE YA KURANTA**

O yo mongwe wa baeletši ba babadi ba kuranta ya *DINALEDI*. Ngwala athikele ya kuranta moo o fetolago mofsa yo a kgopelago keletšo mabapi le bothata bjo a bo tšweleditšego ka tlase:

Ke kgopela thušo hle! Ke mofsa wa mengwaga ye lesometshela yo a thomilego go šomiša diokobatši ngwagola. Ga ke sa kgona go di tlogela. Ke phela ka letšhogo, go foa le go phapharega ka nako tšohle. Ke dire eng? Ke kgopela thušo.

Mohlokaletshabo.

[25]**PALOMOKA YA KAROLO YA B:****50****PALOMOKA YA TLHAHLOBO:****100**